

Túto publikáciu vydala Slovenská agentúra životného prostredia na podporu manažmentu environmentálnych záťaží v Slovenskej republike v rámci národného projektu 3 **Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku (INFOAKTIVITY).**

Vydavateľ:

Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28
975 90 Banská Bystrica
Slovenská republika

Tel.: + 421 48 4374 164
www.sazp.sk

Dátum vydania:
november 2019

MANAŽMENT ENVIROMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ NA SLOVENSKU

Informačný leták

MANAŽMENT ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ NA SLOVENSKU si kladie za cieľ poskytnúť verejnosti základné informácie týkajúce sa manažmentu environmentálnych záťaží – prieskumu, sanácií, monitorovania, informačného systému environmentálnych záťaží, ako aj o možnostiach financovania – najmä v časovom horizonte 2016 až 2021.

Foto: archívy MŽP SR, SAŽP, ŠGÚDŠ

Aktivita sa realizuje v rámci národného projektu
Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia
na Slovensku.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia (2014 - 2020).

Environmentálna záťaž

je znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody.

Pravdepodobná environmentálna záťaž

je stav územia, kde sa dôvodne predpokladá prítomnosť environmentálnej záťaže.

Pôvodca je každý, kto svojou činnosťou spôsobil environmentálnu záťaž, okrem prípadov:

a) štát, ak vznikala záťaž v súvislosti s činnosťou štátu

b) podnikateľ, ak vznikala záťaž v súvislosti s činnosťou podniku, ktoré boli vykonávané v súlade s príslušnými povoleniami

Sanačné environmentálne záťaž sú práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktorých cieľom je odstrániť, znížiť alebo obmedziť kontamináciu na úroveň akceptovateľného rizika s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia.

Geologický prieskum životného prostredia je prieskum, ktorým sa zisťujú a overujú:

1. geologické činitele ovplyvňujúce toto prostredie vrátane zisťovania znečistenia spôsobeného činnosťou človeka v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde a navrhujú sa sanačné opatrenia alebo
2. pravdepodobné environmentálne záťaž alebo environmentálne záťaž, vyhodnocujú sa súčasné a potenciálne riziká environmentálnej záťaže s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia a navrhujú sa sanačné opatrenia, alebo
3. geologické podmienky na zriaďovanie a prevádzku úložísk rádioaktívnych odpadov a iných odpadov v podzemných priestoroch.

Monitorovanie geologických faktorov životného prostredia

je priebežné systematické pozorovanie a vyhodnocovanie javov a parametrov v presne definovaných priestorových podmienkach a časových intervaloch; slúži na objektívne poznanie charakteristík geologického prostredia a hodnotenia jeho zmien v sledovanom priestore a sleduje sa ním vplyv činností a stavieb na geologické prostredie alebo vplyv geologického prostredia na životné prostredie, stavby a činnosti.

Odborný geologický dohľad (OGD)

1. kontrola vykonávania geologických prác uvedených v § 2 ods. 5 písm. b) a c) nezávislou fyzickou osobou – podnikateľom alebo právnickou osobou, ktorá má geologické oprávnenie na vykonávanie geologických prác podľa § 2 ods. 5 písm. b) a c) geologického zákona,
2. súbor podporných geologických činností vykonávaných pri prácach podľa osobitných predpisov fyzickou osobou-podnikateľom alebo právnickou osobou, ktorá má geologické oprávnenie na vykonávanie príslušných geologických prác.

PRÁVNE PREDPISY

Zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 49/2018 Z. z. <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/409/20180228>

Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2007/569/20190101>

Vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon v znení neskorších predpisov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/51/20150301>

Smernica MŽP SR č. 1/2015-7. z 28. januára 2015 na vypracovanie analýzy rizika znečisteného územia https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/spsez_2016_2021.pdf

Metodické usmernenie MŽP SR k plánu prác na odstránenie environmentálnej záťaže podľa zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov <https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/pp-final.pdf>

Metodický pokyn na prieskum znečisteného územia (v príprave)

STRATEGICKÝ DOKUMENT

ŠTÁTNY PROGRAM SANÁCIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (2016 – 2021)

(ŠPS EZ) je strategický plánovací dokument o systematickom odstraňovaní environmentálnych záťaží na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží na zdravie človeka a životné prostredie. Obsahuje odpočet plnenia ŠPS EZ v programovom období 2010 – 2015 na základe stanovených priorit, cieľov a opatrení z hľadiska legislatívneho, finančného, odborného a osvetovo-vzdelávacieho v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom časovom horizonte. ŠPS EZ stanovuje priority a ciele v nasledujúcom období rokov 2016 – 2021. Súčasťou je aj popis časového a vecného harmonogramu plnenia a financovania ŠPS EZ na obdobie 2016 – 2021.

https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/spsez_2016_2021.pdf

DOPLNENIE ZOZNAMU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ V ŠTÁTOM PROGRAME SANÁCIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (2016 – 2021) A JEHO PRÍLOHA

https://www.minzp.sk/files/sekcia-geologie-prirodných-zdrojov/zoznam-environmentálnych-zatazi-statnom-programe-sanacie-environmentálnych-zatazi_2019.pdf

INFORMAČNÝ SYSTÉM ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (ISEZ)

ISEZ zabezpečuje zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o environmentálnych záťažoch a je súčasťou informačného systému verejnej správy. MŽP SR zriaďuje a prevádzkuje informačný systém a údaje z neho sprístupňuje – s výnimkou údajov o pravdepodobných environmentálnych záťažoch – podľa osobitného predpisu. Užívatelia ISEZ získavajú aktuálne a overené atribútové a geopriestorové údaje z databázy administratívneho zdroja. Správca obsahu:

MŽP SR, sekcia geológie a prírodných zdrojov
Technický a odborný prevádzkovateľ:
SAŽP, odbor environmentálnych služieb

Prezentačné rozhranie Informačného systému environmentálnych záťaží je integrované do webového portálu Enviroportál a je prístupné na adrese <http://envirozataze.enviroportal.sk>. Webová aplikácia umožňuje vyhľadávať, prezerat' a tlačit' informácie, ktoré sú v správe registrov informačného systému environmentálnych záťaží, a to:

Register environmentálnych záťaží (REZ) pozostávajúci z

- časti A obsahujúcej evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaží,
- časti B obsahujúcej evidenciu environmentálnych záťaží,
- časti C obsahujúcej evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít.

Štátny program sanácie environmentálnych záťaží

– strategický dokument, schválený uznesením vlády, obsahujúci okrem iného priority, cieľa a programové opatrenia na riešenie environmentálnych záťaží v SR na obdobie rokov 2016 – 2021 vrátane zoznamu záťaží navrhnutých na riešenie a ekonomické aspekty.

Register dokumentov environmentálnych záťaží

– obsahuje informácie o rozhodnutiach o určení povinnej osoby, o realizovaných a aktuálne prebiehajúcich geologických prácach, záznamy orgánov štátnej správy na úseku EZ, ...

Atlas sanačných metód

– umožňuje vyhľadanie informácií podľa typu sanačných metód a druhu znečisťujúcich látok.

PROJEKTY PRIESKUMU V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Geologický prieskum vybraných pravdepodobných environmentálnych záťaží (1)

Predkladateľ: Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR)

Cieľ projektu: Zabezpečenie podrobného geologického prieskumu 55 pravdepodobných environmentálnych záťaží, ktoré predstavujú riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie v jednotlivých krajoch SR. Súčasťou projektu je aj ich identifikácia, overenie a potvrdenie metódami diaľkového prieskumu zeme (DPZ).

Zdroj financovania: Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP)

<https://www.minzp.sk/oblasti/geologia/projekty/>

Geologický prieskum vybraných pravdepodobných environmentálnych záťaží (2)

Predkladateľ: MŽP SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie podrobného geologického prieskumu 45 pravdepodobných environmentálnych záťaží, ktoré predstavujú riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie v jednotlivých krajoch SR. Súčasťou projektu je aj ich identifikácia, overenie a potvrdenie metódami DPZ.

Zdroj financovania: OP KŽP

<https://www.minzp.sk/oblasti/geologia/projekty/>

PROJEKTY SANÁCIÍ V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Sanácia vybraných environmentálnych záťaží SR (1)

Predkladateľ: MŽP SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží na vybraných 18 lokalitách, ktoré predstavujú vysoké riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený odborný geologický dohľad (OGD).

Zdroj financovania: OP KŽP

Sanácia vybraných environmentálnych záťaží SR (2)

Predkladateľ: MŽP SR, MO SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží na vybraných 5 lokalitách, ktoré predstavujú vysoké riziko pre ľudské zdravie.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený OGD.

Zdroj financovania: OP KŽP

Sanácia vybraných environmentálnych záťaží SR (4)

Predkladateľ: MŽP SR, MO SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží na vybraných 7 lokalitách, ktoré predstavujú vysoké riziko pre ľudské zdravie.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený OGD.

Zdroj financovania: OP KŽP

Sanácia vybraných environmentálnych záťaží SR (5)

Predkladateľ: MŽP SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží na vybraných 12 lokalitách, ktoré predstavujú vysoké riziko pre ľudské zdravie.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený OGD.

Zdroj financovania: OP KŽP

Sanácia environmentálnej záťaže

Bratislava-Vrakuňa – Vrakunská cesta – skládka CHZJD

Predkladateľ: MŽP SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie environmentálnej záťaže Bratislava - Vrakuňa – Vrakunská cesta – skládka CHZJD – SK/EZ/B2/136.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený OGD.

Zdroj financovania: OP KŽP

Sanácia environmentálnych záťaží v obci Predajná

Predkladateľ: MŽP SR

Cieľ projektu: Zabezpečenie sanácie dvoch environmentálnych záťaží Predajná I a Predajná II, ktoré predstavujú vysoké riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie.

Súbežne s realizáciou sanácie je zabezpečený OGD.

Zdroj financovania: OP KŽP

PROJEKTY MONITOROVANIA V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Zabezpečenie monitorovania environmentálnych záťaží Slovenskej republiky

Predkladateľ: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ)

Cieľ projektu: Monitorovanie 83 lokalít s environmentálnou záťažou.

Realizácia projektu: 09/2016 – 12/2021

Zdroj financovania: OP KŽP

Monitorovanie environmentálnych záťaží na vybraných lokalitách Slovenskej republiky – udržateľnosť – lokality SG a PZ MŽP SR

Predkladateľ: ŠGÚDŠ

Cieľ projektu: Monitorovanie 81 lokalít s environmentálnou záťažou.

Realizácia projektu: 01/2016 – 12/2020

Zdroj financovania: štátny rozpočet

Monitorovanie environmentálnych záťaží na vybraných lokalitách Slovenskej republiky – udržateľnosť – lokality ŠGÚDŠ

Predkladateľ: ŠGÚDŠ

Cieľ projektu: Monitorovanie 161 lokalít s environmentálnou záťažou.

Realizácia projektu: 01/2016 – 12/2020

Zdroj financovania: OP KŽP

<https://www.geology.sk/project/monitorovanie-environmentalnych-zatazi-na-vybranych-lokalitach-slovenskej-republiky/>

PROJEKTY NA ZLEPŠENIE OSVETY A INFORMOVANOSTI V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Národný projekt 3 Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku, hlavná aktivita projektu 5: Informačné aktivity v oblasti environmentálnych záťaží

Cieľ projektu: Realizovaním rôznych typov informačných aktivít, osvetových programov a poradenstva podporiť účasť verejnosti na rozhodovacích procesoch a zvýšiť environmentálne povedomie verejnosti a dotknutých subjektov participujúcich na riadení životného prostredia.

Realizácia projektu: 06/2016 – 12/2022

Zdroj financovania: OP KŽP

<https://www.sazp.sk/projekty-eu/infoaktivty/>

FINANCOVANIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Štátny rozpočet podporuje financovanie manažmentu environmentálnych záťaží na základe strategického dokumentu Štátny program sanácie environmentálnych záťaží 2016 – 2021.

Environmentálny fond poskytuje žiadateľom finančnú podporu formou dotácie a úveru. Na rok 2020 sú vyšpecifikované 3 oblasti (ovzdušie, voda, odpady).

Špecifikácia oblastí podpory sa každoročne modifikuje.

<http://www.envirofond.sk/>

Operačný program Kvalita životného prostredia predstavuje programový dokument SR na čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 – 2020. V rámci prioritnej osi 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry sa problematika environmentálnych záťaží finančne podporuje v rámci investičnej priority 1.4 Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku, špecifický cieľ 1.4.2 Zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou).
<https://www.op-kzp.sk/>

Súkromný sektor financuje oblasť environmentálnych záťaží najmä v rámci povinností vyplývajúcich zo zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 49/2018 Z. z.

Štátna pomoc je upravená zákonom č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Predmetom schémy štátnej pomoci na sanáciu EZ ako súčasťou opatrení definovaných v špecifickom ciele 1.4.2 OP KŽP je poskytovanie štátnej pomoci na odstraňovanie environmentálnych záťaží evidovaných v ISEZ na pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve podniku, a to v prípadoch, keď povinnosť odstrániť EZ prechádza na štát zastúpený príslušným ministerstvom, v dôsledku čoho vlastník pozemku nemusí znášať náklady na sanáciu za podmienok uvedených v schéme.